

Regeringens proposition

1980/81: 192

om ändring av lån till Uddeholms AB

beslutad den 23 april 1981.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

TORBJÖRN FÄLLDIN

NILS G. ÄSLING

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att regeringen bemyndigas att medge Uddeholms AB anstånd under viss tid med nedsättning av återstående del – 150 milj. kr. – av bolagets fordran på staten på grund av det lån med villkorlig återbetalningsskyldighet som staten beviljade bolaget år 1977.

INDUSTRIDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1981-04-23

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Bohman, Wikström, Friggebo, Mogård, Dahlgren, Åsling, Söder, Krönmark, Burenstam Linder, Johansson, Wirtén, Holm, Andersson, Boo, Winberg, Adelsohn, Danell, Petri

Föredragande: statsrådet Åsling

Proposition om ändring av lån till Uddeholms AB

1 Inledning

Med stöd av riksdagens beslut i december 1977 (prop. 1977/78: 25 bil. 11, AU 1977/78: 18, rskr 1977/78: 86) beviljades Uddeholms AB (Uddeholm) ett lån på 600 milj. kr. med villkorlig återbetalningsskyldighet. Lånet ställdes till bolagets förfogande i form av en räntelös fordran på staten. Någon utbetalning till Uddeholm har inte skett.

Med stöd av riksdagens bemyndigande i december 1978 (prop. 1978/79: 25 bil. 11, AU 1978/79: 16, rskr 1978/79: 123) medgav regeringen i beslut den 21 december 1978 att 200 milj. kr. av lånet till Uddeholm överfördes till Billerud Uddeholm AB samtidigt som Uddeholm satte ned sin fordran på staten till 400 milj. kr. Lånet till Billerud Uddeholm har hittills inte tagits i anspråk. Möjligheterna för Billerud Uddeholm att ta lånet i anspråk upphör i och med utgången av år 1981.

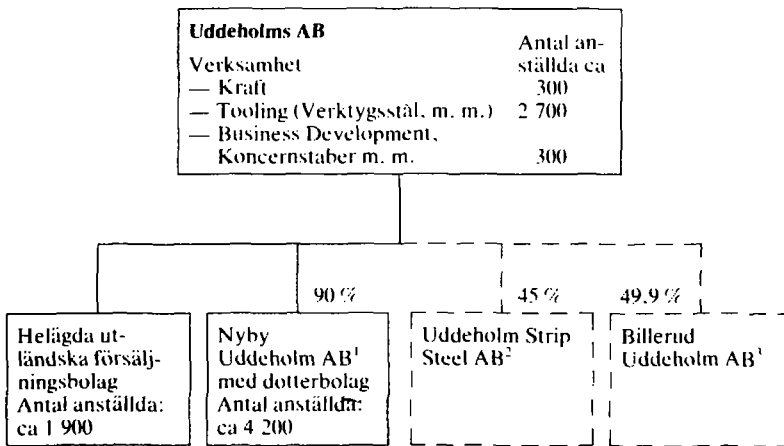
I enlighet med riksdagens bemyndigande i maj 1979 (prop. 1978/79: 194, NU 1978/79: 44, rskr 1978/79: 37) medgav regeringen den 21 juni 1979 att 250 milj. kr. av resten av lånet till Uddeholm överfördes till ett nytt bolag för rostfritt stål, numera Nyby Uddeholm AB, som ägs till 90%¹ av Uddeholm. Lånet utbetalades i augusti 1979.

En av förutsättningarna för att överföra lånet till Nyby Uddeholm var att Uddeholm förband sig att senast den 30 juni 1981 sätta ned sin återstående fordran på staten – 150 milj. kr. – till noll. Uddeholm har i skrivelse den 23 april 1981 hemställt om anstånd med att sätta ned nämnda fordran.

¹ Den exakta ägarandelen är 90% plus en aktie.

2 Bildandet av Nyby Uddeholm AB

Efter genomförande av ett antal större strukturförändringar under åren 1977–1979 har Uddeholmskoncernen nu följande utseende:

¹ Gränges AB äger återstående 10 % av aktierna.

² Sandvik AB äger återstående 55 % av aktierna.

³ Återstående 50,1 % av aktierna är fördelade på ca 15 000 ägare.

Nyby Uddeholm AB bildades per den 1 januari 1979 genom att Uddeholm övertog 90 % av aktierna i Gränges Nyby AB från Gränges AB. Samtidigt överlät Uddeholm de tillgångar som var hänförliga till bolagets rostfria tillverkning till Gränges Nyby AB, som namnändrades till Nyby Uddeholm AB.

Under åren 1979 och 1980 har Nyby Uddeholm tillförts drygt 1 000 milj. kr., varav från staten ca 550 milj. kr. och från Uddeholm ca 100 milj. kr. Av det totala beloppet har drygt 500 milj. kr. använts till att förvärva tillgångarna i Uddeholms rostfria rörelse och knappt 200 milj. kr. för att återbetala lån från Gränges AB. Resterande belopp har huvudsakligen använts för andra anläggnings- och lagerinvesteringar samt täckning av underskott i rörelsen.

Statens finansiella engagemang i Nyby Uddeholm¹ framgår av följande sammanställning.

<i>Lån med villkorlig återbetalning</i>		
"Uddeholmslånet", överförd del	milj. kr.	milj. kr.
Strukturdelegationen	250	
	156	<u>406</u>
<i>Övriga lån</i>		
Strukturdelegationen	154	
Lokaliseringslån (åren 1977–1980)	126	<u>280</u>
	Summa lån	<u>686</u>
<i>Lånegarantier</i>		
Strukturdelegationen		<u>50</u>
	Summa beviljade lån och garantier	<u>736</u>

¹ Inkl. från Uddeholms AB resp. från Gränges Nyby AB överförda, tidigare beviljade statliga lån.

Det kan noteras att låneskulden ökat p. g. a. att under år 1979 upplupen ränta på villkorsslånen, ca 23 milj. kr., per den 31 december 1979 har lagts till låneskulden. Vidare har räntan på villkorsslånen för år 1980, ca 49 milj. kr., i det preliminära bokslutet för samma år lagts till låneskulden. Statens finansiella engagemang i Nyby Uddeholm kan således sägas uppgå till ca 800 milj. kr.

3 Utvecklingen i Nyby Uddeholm AB

Den svenska stålindustrins utveckling har under senare år kännetecknats av en starkt försämrad lönsamhet och en minskad konkurrenskraft såväl på hemmamarknaden som internationellt. Det gäller inte bara handelsstålindustrin utan också specialstålindustrin, särskilt vad gäller rostfritt stål. Det ökade utbudet av rostfritt stål i kombination med en sjunkande efterfrågan har orsakat en stark prispress på denna marknad. Produktionskostnadsökningarna har inte tillräckligt kunnat hållas igen, varför lönsamheten har försämrats.

För Nyby Uddeholm, som är en av Europas största tillverkare av rostfritt stål, har konjunkturutvecklingen starkt bidragit till att den väntade resultatförbättringen under år 1980 inte infriats. Andra bidragande faktorer är att fusionskostnaderna har underskattats och att företagsledningen har haft större svårigheter än beräknat att sammanföra de båda bolagens enheter till en effektiv produktions- och distributionsapparat. En redovisning av Nyby Uddeholms resultaträkning och balansräkning för åren 1979 och 1980 bör fogas till detta protokoll som *bilaga 1*.

I förhållande till de finansieringsplaner som utarbetades vid bildandet av Nyby Uddeholm har kapitalförbrukningen under åren 1979 och 1980 blivit ca 300 milj. kr. större än beräknat, främst till följd av ca 200 milj. kr. större lagerinvesteringar och ett ca 100 milj. kr. sämre resultat än budgeterat.

Som ett led i omstruktureringen fick ett amerikanskt konsultföretag, Mc Kinsey & Company, Inc., i uppdrag att närmare studera rörddivisionen och plåtdivisionen. Under utredningsarbetets gång stod det klart att den sjunkande orderingången under senare delen av år 1980, i kombination med pressade priser på rostfritt stål, skulle innebära en stark försämring av rörelseresultatet.

Konsultföretaget konstaterade i november 1980 att resultatet för den rostfria sektorn, dvs. Nyby Uddeholm med dotterbolag samt del i Uddeholmskoncernens försäljningsbolag, för år 1981 riskerade att bli betydligt sämre än vad som dittills hade budgeterats. Rörelseresultatet efter finansiella kostnader (operating cash flow) kunde väntas bli ett underskott på 250 milj. kr., vilket skulle leda till att bolaget år 1981 stod inför svåra likviditetsproblem om inte stora ingrepp i produktionsinriktningen snabbt kom till stånd.

Bolaget har med anledning härav beslutat genomföra en genomgripande stukturförändring, som innebär bl. a. en betydande inskränkning av bolagets rörtillverkning. Sysselsättningsminskningen beräknades i november 1980 bli 1 160 heltidsbefattningar. Förändringarna på olika orter framgår av följande sammanställning:

**Strukturplanens personalkonsekvenser i Nyby Uddeholm
(omräknat till heltidsanställda)**

Orter	Anställda 1980-11-01	Minskning enl. strukturplanen	Anställda 1981-12-31	Överens- kommen övertalighet	Lagda varsel
Blombacka ¹	60	60	—	60	60
Degerfors	1 410	150	1 260	—	—
Storfors	670	450	220	430	430
Torshälla	1 420	500	920	400	—
Övrigt ²	800	—	800	—	—
Summa	4 360	1 160	3 200	890	490

¹ Enheten har numera sålts.

² Enheter som inte berörs av strukturplanen, nämligen Örnsköldsvik, Molkom och Munkfors.

Genom naturlig avgång, ändrade bemanningsplaner etc. är den med de faktliga organisationerna överenskomna övertaligheten f. n. ca 890 heltidsanställda. Härav torde ca 50 sysselsättningstillfällen vara tryggade i Blombacka efter försäljning av denna enhet till nya intressenter.

4 Föredragandens överväganden om fortsatt statlig finansiell medverkan i Uddeholmskoncernen

Den i november 1980 beslutade omstruktureringen inom Nyby Uddeholm syftar till att på sikt vända bolagets negativa utveckling. Under år 1981 kommer dock inte kostnadsminskningarna att hinna få full effekt, och Nyby Uddeholms egna resurser att klara omstruktureringen är klart otillräckliga. Totalt beräknas omstruktureringen kräva finansiella tillskott i storleksordningen 300 milj. kr. under åren 1981—1984. Uddeholm anmälde i november 1980 att bolaget förutsåg stora svårigheter att kunna klara de finansiella problemen inom koncernen under 1981.

Mot bakgrund av statens stora finansiella engagemang i Nyby Uddeholm anlidade industridepartementet i november 1980 Bohlins revisionsbyrå för att göra en utredning och analys av Uddeholms och Nyby Uddeholms ekonomiska situation samt av användningen av det statliga stöd som har utgått till koncernen under de senaste åren. Utredningen redovisades i slutet av januari 1981. Bohlins konstaterade i sin utredning att Nyby Uddeholms resultat efter avskrivningar och räntor kunde beräknas till ett underskott på närmare 300 milj. kr. för år 1981. Det ackumulerade finansieringsbehovet för åren 1981—1984 uppgår i alternativet med den nu

inledda omstruktureringen till omkring 330 milj. kr. Utredningsmaterialet visar emellertid också att moderbolaget, Uddeholm, har vissa resurser för att täcka såväl Uddeholms som Nyby Uddeholms finansiella behov. Dels har Uddeholm möjligheter att frigöra likvida medel i befintliga tillgångar, dels har Uddeholm upplåningsmöjligheter mot outnyttjade säkerheter. I utredningen konstateras dock att kraftigt vidgade åtaganden gentemot Nyby Uddeholm skulle kunna komma att skapa finansiella restriktioner för den inom Uddeholm bedrivna rörelsen på verktygsstålområdet.

Det förtjänar enligt min mening att framhållas att staten vid bildandet av Nyby Uddeholm gjort mycket stora finansiella åtaganden gentemot Uddeholmskoncernen. Den jämfört med planerna hittills ofördelaktiga utvecklingen inom Nyby Uddeholm kan förklaras bl. a. av att svårigheterna vid sammanslagningen blivit större än väntat och att såväl Nyby Uddeholm som Uddeholm under det senaste året haft bristande kontinuitet i företagsledningarna.

Det ankommer på moderbolaget, Uddeholm, att ta ansvar för den nödvändiga rekonstruktionen av Nyby Uddeholm. Jag anser att statens roll bör vara att inom ramen för beviljade krediter sträva efter att underlätta för Uddeholm att genomföra omstruktureringsprogrammet.

Den tidigare nämnda nedsättningen av Uddeholms fordran på staten senast den 30 juni 1981 med 150 milj. kr. innebär en bokföringsmässig kostnad och en åtföljande soliditetsförsämring som med hänsyn till bolagets finansiella ställning kan starkt försämra möjligheterna för Uddeholm att samtidigt klara problemen i Nyby Uddeholm och utveckla sin rörelse på vertygsstålområdet. Uddeholm har hemställt om anstånd med nedsättningen av nämnda fordran på staten.

Jag finner att alla krafter nu bör samverka för att underlätta en nödvändig strukturell anpassning till den rådande och väntade situationen på marknaden för rostfritt stål. För att underlätta en finansiell rekonstruktion av Nyby Uddeholm i enlighet med vad jag har anfört förordar jag att Uddeholm bör kunna medges anstånd med nedsättningen av bolagets fordran på staten. En förutsättning härför bör vara att Uddeholm dels är berett att genom kapitaltillskott öka det egna kapitalet i Nyby Uddeholm, dels att även i övrigt ta ansvar finansiellt för att lösa problemen i Nyby Uddeholm i den utsträckning Uddeholms ställning och resultat medger.

Anstånd bör kunna medges för hela eller del av det återstående lånebeloppet 150 milj. kr. för ett år i taget under högst tre år beroende på den ekonomiska utvecklingen inom Uddeholmskoncernen som helhet. Det bör ankomma på regeringen att meddela de närmare forskrifterna för ett sådant anstånd.

5 Hemställan

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att bemyndiga regeringen att medge anstånd med nedsättning av återstående del av Uddeholms AB:s fordran på staten på grund av det lån som staten beviljade bolaget år 1977.

Ärendet bör behandlas under innevarande riksmöte.

6 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden har lagt fram.

*Bilaga I***Nyby Uddeholm**

(med dotterbolag)

(Prel.)

Resultaträkning	<i>1979</i>	<i>1980</i>
Fakturerad försäljning	1 539	1 525
Resultat efter avskrivningar	– 9	– 13
Finansiella intäkter	3	15
Finansiella kostnader	– 68	– 52
Resultat efter finansiella poster	– 74	– 50
Extraordinära poster	27	2
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	– 47	– 48

Balansräkning	<i>1979-12-31</i>	<i>1980-12-31</i>
<i>Tillgångar</i>		
Summa omsättningstillgångar	1 308	1 128
Anläggningstillgångar	457	499
Summa tillgångar	<u>1 765</u>	<u>1 627</u>

Skulder och eget kapital

Kortfristiga skulder	646	431
Pensionsskulder	38	38
Vinstandelslån	130	55
Övriga långfristiga skulder	470	669
Summa skulder	<u>1 284</u>	<u>1 193</u>
Obeskattade reserver	312	265
Minoritetsintressen	0	– 1
Aktiekapital	130	130
Övrigt eget kapital	39	40
Summa eget kapital	<u>169</u>	<u>170</u>
Summa skulder och eget kapital	<u>1 765</u>	<u>1 627</u>
Villkorad skuld till staten	429	478
Udeholms AB:s ägarandel	90%	90%

Nyckeltal	<i>1979</i>	<i>1980</i>
Resultat efter finansiella poster	– 74	– 50
Avkastning på arbetande kapital	– 0,5 %	– 0,1 %
Soliditet 1 ^a	18 %	18,5 %
Soliditet 2 ^b	27 %	26,7 %

^a Soliditet 1 definieras som det egna kapitalet och minoritetsintressen plus 50 % av obeskattade reserver i förhållande till balansomslutningen.

^b Soliditet 2 definieras som det egna kapitalet och minoritetsintressen plus 100 % av obeskattade reserver i relation till balansomslutningen.